

Byla C-518/23

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2023 m. rugpjūčio 10 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Bundesgerichtshof (Vokietija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. liepos 27 d.

Ieškovė ir kasatorė:

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband e. V.

Atsakovė ir kita kasacinio proceso šalis:

NEW Niederrhein Energie und Wasser GmbH

Pagrindinės bylos dalykas

Vartotojų apsauga – Reklama – Elektros energijos kaina – Direktyva 2005/29/EB – 7 straipsnio 1 dalis ir 4 dalies c punktas – Informacija apie kainos apskaičiavimo metodą

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sąjungos teisės išaiškinimas, SESV 267 straipsnis

Prejudicinis klausimas

Ar informacija apie kainos apskaičiavimo metodą, kurią prekybininkas privalo atskleisti pagal Direktyvos 2005/29/EB 7 straipsnio 1 dalį ir 4 dalies c punktą tuo atveju, kai kainodara priklauso nuo suvartojimo, turi būti tokia, kad vartotojas, remdamasis šia informacija ir žinodamas savo suvartojimą, pats galėtų apskaičiuoti šią kainą?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 (Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva) (OL L 149, 2005, p. 22), visų pirma jos 7 straipsnio 1 dalis ir 4 dalies c punktas

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (Kovos su nesąžininga konkurencija įstatymas, toliau – UWG), visų pirma 5a straipsnio 1 dalis ir 5b straipsnio 1 dalies 3 punktas

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

1. Ieškovė yra asociacija, jungianti 16 vartotojų centrų Vokietijoje. Atsakovė yra visoje Vokietijoje veikianči energijos tiekimo bendrovė, tiekianti elektros energiją privatiems namų ūkiams, įskaitant klientus, kurie perka šildymui skirtą elektros energiją naktinę energiją kaupiantiems akumuliaciniais šildytuvams. Atsakovė parduoda šiems klientams naktį tiekiamą elektros energiją taikydama žemesnės kainos tarifą. Šis tarifas palankesnis už kitomis valandomis taikomą aukštesnės kainos tarifą. Naktinę elektros energiją kaupiančią šildymo sistemą turintys klientai naudojami elektros energija žemesniu tarifu, kad įkrautų savo šildytuvus.
2. Priklausomai nuo vietos aplinkybių, šių klientų šildymui ir kitoms reikmėms suvartojamas elektros energijos kiekis apskaitomas atskirai arba kartu. Apskaitant bendrai naudojamas dviejų tarifų skaitiklis, kuriame yra du diskai. Vienu disku fiksuojama elektros energija, suvartota žemesnės kainos tarifo valandomis, kitu – kitomis, aukštesnės kainos tarifo valandomis. Vis dėlto žemesnės kainos tarifo valandomis elektros energija vartojama ne tik šildymui, bet ir kitoms reikmėms; šio kiekio atskirai nustatyti neįmanoma. Taigi kai kurie tinklų operatoriai elektros energijos tiekėjams nurodo vadinamąjį kompensuojamą kiekį, t. y. fiksuotą dalį žemesnės kainos tarifo valandomis suvartotos elektros energijos, už kurią atsiskaitoma taikant aukštesnės kainos tarifą. Tinklų operatorių nustatytą kompensuojamą kiekį atsakovė nurodo savo klientams. Atsakovės buveinės vietos tinklų operatorius yra nustatęs jai 25 % dydžio kompensuojamą kiekį.
3. Atsakovė savo standartinėse sąlygose, su kuriomis klientas turi susipažinti, kai teikia užsakymą internetu, patvirtindamas tai spustelėjimu, nurodo, kad tarifo valandas ir kompensuojamą kiekį nustato vietos tinklų operatorius. Be to, ji nurodo, kokias valandas ir kokį žemesnės kainos tarifo taikymo laikotarpį vietos tinklų operatorius yra nustatęs jos buveinės vietoje, taip pat tai, kad tinklų operatoriaus nustatytas kompensuojamas kiekis yra 25 %.

- 4 Atsakovė savo interneto svetainėje yra pateikusi savo elektros energijos tarifų skaičiuoklę, kuria gali pasinaudoti ir klientai, perkantys elektros energiją šildymui ir turintys dviejų tarifų skaitiklį. Į tarifų skaičiuoklę klientai turi įrašyti savo pašto kodą ir aukštesnės bei žemesnės kainos tarifais suvartojamą kiekį. Pasinaudoję skaičiuokle klientai gauna tarifų pasiūlymą ir gali jį priimti.
- 5 Ieškovė reiškia prieštaravimą dėl atsakovės tarifų skaičiuoklės pateikiamų tarifų pasiūlymų. Anot jos, nurodyta bendra kaina yra per žema, nes joje neatsižvelgiama į kompensuojamą kiekį.
- 6 Ieškovė prašo nurodyti atsakovei, be kita ko, nutraukti veiksmus, kuriais ji reklamuoja arba leidžia reklamuoti siūlomą elektros energiją šildymui, per visą užsakymo procesą aiškiai nenurodydama arba nepavesdama nurodyti vartotojui konkretaus kompensuojamo kiekio, kuris bus taikomas atsiskaitant už šildymui skirtą elektros energiją tuo atveju, kai šildymui ir buitiniams reikmėms suvartojama elektros energija yra bendrai matuojama dviejų tarifų skaitikliu (toliau – reikalavimas nutraukti veiksmus).
- 7 Reikalavimu nutraukti veiksmus ieškovė kritikuoja atsakovės reklamą jos interneto svetainėje, kurioje siūloma šildymui skirta elektros energija ir aiškiai nenurodoma „apie konkretų kompensuojamą kiekį, kuris yra taikomas atsiskaitant už šildymui skirtą elektros energiją“. Jokiu užsakymo proceso momentu nenurodoma procentinė kompensuojamo kiekio dalis. Nuoroda į fiksuotą 25 % dydį kompensavimo dėl žemesnės ir aukštesnės kainos tarifo atveju pateikiama tik atsakovės standartinėse sąlygose. Ieškovė teigia, kad atsakovė neinformuoja vartotojo, kai šis teikia užsakymą naudodamasis tarifų skaičiuokle, apie tinklų operatoriaus nustatytą ir atsakovės vartotojui, atsižvelgiant į konkretų kliento nurodytą pašto kodą, toliau taikomą procentinę kompensuojamo kiekio dalį.
- 8 Apygardos teismas atmetė ieškinį. Aukštesnysis apygardos teismas atmetė ieškovės apeliacinį skundą dėl šio sprendimo.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 9 Reikalavimas nutraukti veiksmus turėtų būti tenkinamas, jeigu informacija apie kainos apskaičiavimo metodą, kurią atsakovė turi pateikti pagal UWG 5a straipsnio 1 dalį ir 5b straipsnio 1 dalies 3 punktą (Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 1 dalį ir 4 dalies c punktą), turi apimti atitinkamam klientui taikomą procentinę kompensuojamo kiekio dalį, nes ji laikytina „esmine informacija“.
- 10 Pagal UWG 5a straipsnio 1 dalį nesąžiningai elgiasi tas, kas klaidina vartotoją arba kitą rinkos dalyvį neatskleisdamas jam esminės informacijos, (1 punktas) kuri vartotojui arba kitam rinkos dalyviui atitinkamomis aplinkybėmis reikalinga tam, kad jis galėtų priimti informacija paremtą sprendimą dėl sandorio, ir (2 punktas) kurios neatskleidimas gali paskatinti vartotoją arba kitą rinkos dalyvį priimti sprendimą dėl sandorio, kurio jis kitomis aplinkybėmis nebūtų priėmęs. Pagal UWG 5a straipsnio 3 dalį vertinant, ar buvo neatskleista esminė

informacija, atsižvelgiama į (1 punktas) ribotumą, susijusį su vieta arba laiku, kuri lemia komerciniam veiksmui pasirinktos ryšio priemonės, ir (2 punktas) visas verslininko priemonės, kuriomis jis siekia pateikti informaciją vartotojui ar kitam rinkos dalyviui kitomis nei komerciniam veiksmui pasirinktomis ryšio priemonėmis. Šiomis nuostatomis į nacionalinę teisę perkeliama Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 1–3 dalys, siejamos su 2 straipsnio k punktu.

- 11 UWG 5b straipsnio 1 dalyje išvardijama informacija, kuri, jeigu neaišku iš konteksto, laikoma esmine, kaip tai suprantama pagal UWG 5a straipsnio 1 dalį, jei prekės ir paslaugos, nurodžius jų savybes ir kainą, tinkamai siūlomos naudojama ryšio priemone taip, kad vidutinis vartotojas galėtų sudaryti sandorį. Šia nuostata įgyvendinama Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 4 dalis, siejama su 2 straipsnio i punktu. Prie šios informacijos pagal UWG 5b straipsnio 1 dalies 3 punktą priskiriama visa kaina arba tais atvejais, kai tokia kaina pagrįstai negali būti apskaičiuota iš anksto dėl prekės ir paslaugos pobūdžio, metodas, kuriuo ši kaina apskaičiuojama, ir, jeigu tai reikalinga, visi papildomi mokesčiai už krovinių vežimą, pristatymo arba pašto išlaidos arba, jeigu šie mokesčiai dėl pagrįstų priežasčių negali būti apskaičiuoti iš anksto, informacija apie tai, kad gali tekti mokėti tokius papildomus mokesčius. Ši nuostata grindžiama Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 4 dalies c punktu.
- 12 Atsakovė siūlo savo tiekiamą elektros energiją vartotojams pagal UWG 5b straipsnio 1 dalį taip, kad vidutinis vartotojas galėtų sudaryti sandorį.
- 13 Perkeldamas Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 4 dalį, Vokietijos teisės aktų leidėjas vietoj šioje direktyvoje vartojamos sąvokos „kvietimas pirkti“ pasirinko aprašymą ir nustatė, jog prekės ir paslaugos siūlomos taip, kad vidutinis vartotojas galėtų sudaryti sandorį. Remiantis šią direktyvą atitinkančiu UWG 5b straipsnio 1 dalies aiškinimu, teikiant siūlymą pagal šią nuostatą pakanka kvietimo pirkti, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 4 dalį. Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją taip yra tuo atveju, jei vartotojui informacijos apie siūlomą produktą ir jo kainą pakanka tam, kad jis galėtų priimti sprendimą dėl sandorio, ir nėra būtina, kad komerciniu pranešimu būtų sudaryta konkreti galimybė įsigyti produktą arba kad būtų sudarytos sąlygos pasinaudoti tokia galimybe (žr. 2011 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Ving Sverige*, C-122/10, EU:C:2011:299, 33 punktą). Sprendimu dėl sandorio pagal Direktyvos 2005/29 2 straipsnio k punktą (UWG 2 straipsnio 1 dalies 1 punktas) laikomas bet kuris sprendimas, kurį vartotojas priima dėl produkto pirkimo, pirkimo būdo ir sąlygų; pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją tai apima ir su šiuo sprendimu tiesiogiai susijusius sprendimus, visų pirma sprendimą užėti į parduotuvę (žr. 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Trento Sviluppo ir Centrale Adriatica*, C-281/12, EU:C:2013:859, 36 punktą) ir, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nuomone, apsilankymą pardavimo interneto svetainėje.
- 14 Kritikuojama atsakovės reklama yra kvietimas pirkti, taigi ir siūlymas, kaip tai suprantama pagal UWG 5b straipsnio 1 dalį. Atsakovės tarifų skaičiuoklėje vartotojui pateikiami esminiai duomenys, būtini sprendimui dėl sandorio priimti,

- t. y. elektros energijos tiekimo sutarčiai su atsakove sudaryti. Atsakovės interneto svetainė leidžia vartotojui netgi tiesiogiai sudaryti su ja elektros energijos tiekimo sutartį remiantis tarifo apskaičiavimo rezultatu. Atsižvelgiant į tai, kad pats užsakymo procedūros inicijavimas iš esmės jau reiškia sprendimo dėl sandorio priėmimą, nuoroda į kompensuojamą kiekį atsakovės standartinėse sąlygose, kurią ji pateikia vartotojui susipažinti per užsakymo procesą, vien dėl su laiku susijusių priežasčių nėra tinkama tam, kad pareiga informuoti būtų įvykdyta.
- 15 Taigi atsakovė nagrinėjamu atveju pagal Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 1 dalį ir 4 dalies c punktą (UWG 5a straipsnio 1 dalis ir 5b straipsnio 1 dalies 3 punktas) iš esmės jau kvietime pirkti turi pateikti informaciją apie kainos apskaičiavimo metodą.
 - 16 Dėl produkto pobūdžio (visa) elektros energijos tiekimo kaina pagrįstai negali būti apskaičiuota iš anksto, nes ji priklauso nuo faktiškai suvartotos elektros energijos kiekio. Faktiškai suvartotos elektros energijos kiekis gali skirtis nuo elektros energijos kiekio, kurį vartotojas nurodo atsakovės tarifų skaičiuoklėje.
 - 17 Šiuo atveju kyla klausimas, į kurį negalima aiškiai atsakyti: ar informacija apie kainos apskaičiavimo metodą, kurią reikia pateikti pagal Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 1 dalį ir 4 dalies c punktą (UWG 5a straipsnio 1 dalis ir 5b straipsnio 1 dalies 3 punktas) tuo atveju, kai kainodara priklauso nuo suvartojimo, turi būti tokia, kad klientas, remdamasis šia informacija ir žinodamas savo suvartojimą, pats galėtų apskaičiuoti šią kainą.
 - 18 Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją kainos apskaičiavimo metodas apima galutinės kainos apskaičiavimo detales ir, jeigu tai reikalinga, papildomas išlaidas arba informaciją apie tai, kad teks apmokėti tokias papildomas išlaidas (žr. 2011 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Ving Sverige*, C-122/10, EU:C:2011:299, 65 punktą). Taigi nacionalinis teismas turi įvertinti, ar neatskleidus galutinės kainos apskaičiavimo metodo nebus sutrukdyta vartotojui priimti informacija paremtą sprendimą dėl sandorio ir jis nebus taip paskatintas priimti tokį sprendimą dėl sandorio, kurio jis kitomis aplinkybėmis nebūtų priėmęs. Teismas privalo atsižvelgti ir į naudojamos pranešimo priemonės ribotumą, produkto pobūdį bei savybes ir į kitas priemones, kurių prekybininkas veiksmingai ėmėsi tam, kad informacija būtų prieinama vartotojui (žr. 2011 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Ving Sverige*, C-122/10, EU:C:2011:299, 65–72 punktus ir 2016 m. spalio 26 d. Sprendimo *Canal Digital Danmark*, C-611/14, EU:C:2016:800, 58 ir 62–64 punktus).
 - 19 Vartotojui reikia nurodyti konkretų procentinį kompensuojamą kiekį, kad jis galėtų priimti informacija paremtą sprendimą, o šios informacijos neatskleidimas gali paskatinti jį priimti sprendimą dėl sandorio, kurio jis kitomis aplinkybėmis nebūtų priėmęs.
 - 20 UWG 5a straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose (Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 1 dalis) nustatytos sąlygos, pagal kurias vartotojui neatskleista informacija turi

būti reikalinga tam, kad jis toje situacijoje galėtų priimti informacija paremtą sprendimą, o šios informacijos neatskleidimas galėtų paskatinti jį priimti sprendimą dėl sandorio, kurio jis kitomis aplinkybėmis nebūtų priėmęs, yra papildomi kriterijai, kurie turi būti nagrinėjami atskirai.

- 21 Kai kurie skirstomųjų tinklų operatoriai nurodo elektros energijos tiekėjams kompensuojamą kiekį. Taigi procentinės kompensuojamo kiekio dalies dydis priklauso nuo tinklo operatoriaus sprendimo. Be to, kasacinėje instancijoje reikia atsižvelgti į ieškovės (jai palankų) teiginį, kad ne visi elektros energijos tiekėjai atskleidžia tinklų operatorių nurodytą kompensuojamą kiekį klientams. Atitinkamai UWG 5a straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nustatytos papildomos sąlygos nagrinėjamu atveju yra įvykdytos, nes tik kompensuojamo kiekio, kurį atsakovė įtraukia į kainos apskaičiavimą, procentinės dalies dydis leidžia palyginti atsakovės pasiūlymą su kitų elektros energijos tiekėjų pasiūlymais. Be to, taip būtų net ir tuo atveju, jei visi elektros energijos tiekėjai vienodai atskleistų klientams tinklų operatoriaus nurodytą kompensuojamą kiekį, nes gali būti du konkuruojantys pasiūlymai, kurių vieno kaina yra palankesnė atsižvelgiant į žemesnės kainos tarifą, o kito – į aukštesnės kainos tarifą. Tokiu atveju (ir) nuo procentinio kompensuojamo kiekio dalies dydžio priklauso tai, kuris pasiūlymas vartotojui bus palankesnis.
- 22 Nėra nei nustatyta, nei akivaizdu, kad atsakovė, kuri savo interneto svetainėje teikia pasiūlymą naudodamasi tarifų skaičiuokle, yra priklausoma nuo naudojamos pranešimo priemonės ribotumo.
- 23 Nagrinėjamoje byloje kyla klausimas, į kurį negalima aiškiai atsakyti, t. y. kaip turi būti aiškinamas kriterijus „metodas, kuriuo apskaičiuojama kaina“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 1 dalį ir 4 dalies c punktą (UWG 5a straipsnio 1 dalis ir 5b straipsnio 1 dalies 3 punktas). Prejudiciniu klausimu siekiama išsiaiškinti, ar informacija apie kainos apskaičiavimo metodą, kurią turi atskleisti prekybininkas tuo atveju, kai kainodara priklauso nuo suvartojimo, turi būti tokia, kad klientas, remdamasis šia informacija ir žinodamas savo suvartojimą, pats galėtų apskaičiuoti šią kainą.
- 24 Formuluoję „metodas, kuriuo apskaičiuojama kaina“ leidžia aiškinti taip, kad prekybininkui pakanka atskleisti tik bendrą informaciją apie kainos apskaičiavimui svarbius elementus ir kainos apskaičiavimo metodą. Tai, kad Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog informavimo prievolė yra susijusi tik su galutinės kainos apskaičiavimo metodu (žr. 2011 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Ving Sverige*, C-122/10, EU:C:2011:299, 65 punktą), taip pat *a priori* neprieštarauja tokiam aiškinimui.
- 25 Vis dėlto Direktyvos 2005/29 tikslas užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį (žr. Direktyvos 2005/29 5 ir 6 konstatuojamąsias dalis ir 1 straipsnį, 2016 m. spalio 26 d. Sprendimo *Canal Digital Danmark*, C-611/14, EU:C:2016:800, 25, 26 ir 62 punktus) galėtų leisti teigti, kad informacija turi padėti vartotojui apskaičiuoti

kainą. Tiesa, iš Direktyvos 2005/29 neaišku, ką konkrečiai reiškia sąvoka „metodas, kuriuo apskaičiuojama kaina“.

- 26 Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 4 dalies c punkto reglamentavimo kontekstas taip pat galėtų prieštarauti prielaidai, kad pakanka bendros nuorodos apie kompensuojamą kiekį, į kurį turi būti atsižvelgiama. Pagal šią nuostatą pakanka informacijos apie tai, kad gali tekti mokėti papildomus mokesčius už krovinių vežimą, pristatymo arba pašto išlaidas, jei dėl pagrįstų priežasčių jų negalima apskaičiuoti iš anksto. Vis dėlto ši nuostatos dalis yra susijusi ne su informacija apie metodą, kuriuo apskaičiuojama kaina (žr. generalinio advokato P. Mengozzi išvados byloje *Citroën Commerce*, C-476/14, EU:C:2015:814, 73 punktą). Tai galėtų reikšti, kad šiuo klausimu reikia išsamesnės informacijos. Nagrinėjamu atveju kalbama ne apie papildomas išlaidas, o apie galutinės kainos apskaičiavimo metodą.
- 27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat pažymi, kad informacijos neatskleidimas suponuoja, jog informacija patenka į verslininko veiklos ir atsakomybės sritį, arba kad verslininkas gali ją gauti protingomis pastangomis. Taip atsižvelgiama į tai, kad įpareigojimais informuoti ribojama laisvė užsiimti verslu (Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 16 straipsnis), taigi jie turi būti proporcingi. Tiesa, Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos nuostatos dėl prekybininko naudojamų komunikacijos priemonių ribotumo apimtį arba laiko prasme, o ne dėl informacijos prieinamumo ar jos gavimo. Vis dėlto, jei į šį aspektą būtų visiškai neatsižvelgiama, prekybininkas tokiais atvejais turėtų susilaikyti nuo tokios reklamos kvietimo pirkti forma ir naudoti kitas reklamos formas. Tiesa, apeliacinės instancijos teismas, kaip bylą iš esmės nagrinėjantis teismas, nekonstatavo, kad atsakovė negalėtų gauti informacijos apie procentinius kompensuojamo kiekio dydžius. Nors sprendime dėl apeliacinio skundo teismas teigė, kad atsakovė negalėjo nurodyti konkretaus kompensuojamo kiekio, vis dėlto nebuvo nustatyta, kiek pastangų turėtų įdėti atsakovė, kad surinktų procentinius kompensuojamo kiekio dydžius į duomenų bazę, jei šie kiekiai jai jau žinomi, pasiteirautų atitinkamų skirstomųjų tinklų operatorių apie dar nežinomus procentinius dydžius, juos išsaugotų ir nuolat atnaujintų informaciją.